

Posudek bakalářské práce

Hana Vaňková, *Sídliště Horní Měcholupy očima svých obyvatel*, 2021, FHS UK, Studium humanitní vzdělanosti, 55 stran, vedoucí práce Mgr. Hedvika Novotná, Ph. D.

Ve své bakalářské práci se Hana Vaňková věnuje sociální konstrukci domova a reflexím života na sídlišti Horní Měcholupy, které bylo v 80. a 90. letech 20. století postaveno na jihovýchodním okraji Prahy. Autorka se na základě interpretace dat z 10 polostrukturovaných rozhovorů snaží zodpovědět následující výzkumné otázky:

- 1) Co pro aktéry znamená domov? Jak a zda aktéři lokalizují svůj domov?
- 2) Jaké podoby nabývá sídliště skrze reflexe aktérů?
- 3) Jaké mají aktéři vztahy či sociální interakce s dalšími obyvateli sídliště?

Tímto nastavením text bakalářské práce navazuje na dosavadní sociálně-vědní bádání o životě na sídlišti (např. Zadražilová 2007; Sociální studia 7 (3) 2010; Špaček 2012).

Po formální stránce jde o práci standardní. Text je poměrně čtivý a teoretické i empirické pasáže jsou srozumitelné. V textu se vyskytuje minimum gramatických chyb a překlepů.

Metodologické shrnutí práce lze rovněž považovat za adekvátní. Hana zvolila kvalitativní přístup opřený o polostrukturované rozhovory a studium dostupných zdrojů kontextualizujících vznik a historii sídliště. Eticko-reflexivní dilemata a procedury spojené s realizací rozhovorů jsou pojednány zcela dostatečně. Konstrukce výzkumného vzorku je adekvátní a dobře reflektovaná. Postrádám však hlubší kontext toho, jak se zejména starší aktéři na sídliště dostali. V tomto ohledu by dobré orientaci čtenáře pomohla podrobnější a narativněji lépe zpracovaná pasportizace jednotlivých komunikačních partnerů (medailonky s jednotnou strukturou).

Teoretické zázemí je zvoleno rovněž přiléhavě. Autorka se opírá především o koncepty spojené se zkoumáním sídliště (Musil a kol. 1985; Musil 2002; Zadražilová 2007), pojmem domova (Galčanová, Vacková 2014; Laštovková 2007, atd.) a o práci Marušky Svašek (2002), v níž se tato autorka zabývá různými mody teritorializace identity. V práci nicméně postrádám hlubší pojednání o významu pojmu identita (např. Brubaker a Cooper 2000). Při práci s teritorializací identity bych navíc do budoucna doporučil porovnat koncepty Marušky Svašek s aktuálnějšími trendy spojenými s vymezením pojmu *symbolické vymístění* (Marcuse, Madden 2016)

Empirická část představuje základní analytická zjištění z rozhovorů. Hana volí strategii, kdy nejdříve představí a interpretuje reflexe a konceptualizace domova a v následných pasážích odhaluje různé modalit aktérských reflexí vztahování se k sídlišti i jeho obyvatelům. Vzhledem k tomu, jak zevrubně je ohledána v teoretické části nejednoznačnost pojmu domov, by ovšem dle mého názoru práci prospělo, kdyby byly tyto empirické části řazeny opačně: 1) interpretovat konceptualizace vztahu k sídlišti a jeho obyvatelům, 2) a následně vytvořit syntetickou část, která bude nejen interpretovat to, co aktéři říkají, když jsou na domov konkrétně dotazováni, ale také to, jak tyto explicitní reflexe souvisí s předchozími konceptualizacemi, jež vztah či potýkání se s domovem obsahují implicitně.

Ne zcela důsledná práce s vytvořenými daty se odráží i v tom, jak autorka pracuje s reflexemi komunikačních partnerů v kapitole 3.4 *Společenský život sídliště* a dále. Zde poněkud zaniká, že reflexe je nutné nahlížet kriticky, tedy jako snahu komunikačního partnera o osvětlení či deskripci

osobního postoje k problému. Popisované narace proto nelze v textu představovat jako objektivní skutečnost (např. všechny odstavce na str. 44).

Další problematickou rovinou práce je pasáž pojednávající o „vesnickosti“ sídliště. Chybí zde důslednější diskuse, zda aktéřské výpovědi o ne-městskosti sídliště opravdu vypovídají o jeho vesnickosti. Z představených citací totiž dle mého názoru vyplývá, že aktéři konceptualizují sídliště a jeho okolí spíše skrze jeho *periferalitu* a přírodní kvality okolí, než jako sídlo, které by vykazovalo znaky charakteristické pro vesnici (srov. pasáže o anonymitě sousedských vztahů bakalářské práce; srov. Lehečka 2013a – *ne-sídliště*).

K diskusi pak nechávám, nakolik lze koncepci domova z úst komunikačního pantera Kryštofa (24) považovat za projev de-teritorializované identity. Tento pojem odkazuje k tomu, že de-teritorializace se vztahuje k fyzickému či symbolickému místu, které je od aktuálního sídla aktéra odděleno nebo neexistuje. Když Kryštof hovoří o tom, že je domovem on „sám pro sebe“ (str. 26), ale že si nějaký domov v budoucnu patrně najde, nejedná se naopak o konceptualizaci identity ne-teritorializované?

I tak práce Hany Vaňkové odpovídá na stanovené otázky a přináší především závěry, které potvrzují zjištění dostupná v předchozích badatelských pracích. V kontextu bakalářských prací, lze toto považovat za dostatečné. Osobně mne ale mrzí, že práce - i přes velice kvalitní data - nepřišla s autorsky vyhraněnějšími a interpretačně hutnějšími závěry.

Na základě těchto zjištění hodnotím práci Hany Vaňkové na rozmezí mezi známkou výborně a chvalitebně. Výsledné hodnocení ale samozřejmě závisí na autorčině výkonu během obhajoby.

V Praze dne 17. 9. 2021

Michal Lehečka